

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Departament Ochrony Ludności
i Zarządzania Kryzysowego

DOLIZK-NRGW-5503-89/2021

Wyjaśnienia w zakresie wykonywania ratownictwa wodnego

Warszawa, październik 2021 r.

Istotą ratownictwa wodnego – zgodnie z ustawą z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych¹, zwanej dalej „ustawą” – jest prowadzenie działań ratowniczych, polegających w szczególności na organizowaniu i udzielaniu pomocy osobom, które uległy wypadkowi (czyli nagłemu zdarzeniu, które wystąpiło podczas pływania, kąpania lub uprawiania sportu lub rekreacji na obszarach wodnych, którego następstwem może być naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia) lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia na obszarze wodnym (art. 2 pkt 3 i 4 ustawy).

Z kolei przez obszar wodny należy rozumieć wody śródlądowe w rozumieniu art. 19 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne² oraz wody przybrzeżne w rozumieniu art. 26 tej ustawy, w pasie nieprzekraczającym jednej mili morskiej od linii brzegu, a także kąpielisko, miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli, pływalnię oraz inne obiekty dysponujące nieckami basenowymi o łącznej powierzchni powyżej 100 m² i głębokości powyżej 0,4 m w najgłębszym miejscu lub głębokości powyżej 1,2 m (art. 2 pkt 1 ustawy).

Wykonywanie ratownictwa wodnego na wyznaczonych obszarach wodnych, tj. kąpieliskach, miejscach wykorzystywanych do kąpieli, pływalniach oraz innych obiektach dysponujących nieckami basenowymi o łącznej powierzchni powyżej 100 m² i głębokości ponad 0,4 m w najgłębszym miejscu lub głębokości powyżej 1,2 m przez podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego, uzależnione jest od decyzji zarządzającego danym wyznaczonym obszarem wodnym – wymaga powierzenia, w drodze umowy, przez zarządzającego danym wyznaczonym obszarem wodnym podmiotowi uprawnionemu do wykonywania ratownictwa wodnego organizowania, kierowania i koordynowania działań ratowniczych na zarządzanym przez niego wyznaczonym obszarze wodnym (art. 21 ust. 3 ustawy).

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy, wykonywać ratownictwo wodne mogą wyłącznie podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego, tj. podmioty, które posiadają zgodę ministra właściwego do spraw wewnętrznych na wykonywanie ratownictwa wodnego oraz wpis do rejestru jednostek współpracujących z systemem Państwowe Ratownictwo Medyczne, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym³.

Zgoda na wykonywanie ratownictwa wodnego udzielana jest przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, natomiast wpisu do rejestru jednostek współpracujących z systemem Państwowe Ratownictwo Medyczne dokonuje wojewoda, właściwy ze względu na miejsce stacjonowania danego podmiotu.

Zarówno zgoda na wykonywanie ratownictwa wodnego, jak i wpis do rejestru jednostek współpracujących z systemem Państwowe Ratownictwo Medyczne są decyzjami administracyjnymi wydawanymi po spełnieniu przesłanek określonych w art. art. 12 ust. 2 ustawy, w przypadku zgody na wykonywanie ratownictwa wodnego, a w przypadku wpisu do rejestru jednostek współpracujących z systemem Państwowe Ratownictwo Medyczne – przesłanek wskazanych w art. 15 ust. 1a ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym.

Zgoda na wykonywanie ratownictwa wodnego wygasa, jeżeli podmiot, który ją uzyskał, w terminie 6 miesięcy od dnia jej wydania, nie został wpisany do rejestru jednostek współpracujących z systemem Państwowe Ratownictwo Medyczne.

---

¹ Dz.U. z 2020 r. poz. 350, z późn. zm.

² Dz. U. z 2021 r. poz. 624.

³ Dz.U. z 2020 r. poz. 882, z późn. zm.

Do uzyskania zgody na wykonywanie ratownictwa wodnego i wpisu do rejestru jednostek współpracujących z systemem PRM zobowiązany jest każdy podmiot, który chce wykonywać ratownictwo wodne.

W przypadku stowarzyszeń, których statut przewiduje możliwość tworzenia terenowych jednostek organizacyjnych decyzja – zgoda na wykonywanie ratownictwa wodnego, rozciąga się na wszystkie jednostki organizacyjne stowarzyszenia. Zgodnie ze stanowiskiem prezentowanym w doktrynie prawa oraz w orzecznictwie sądowym (m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 listopada 2007 r., sygn. akt I ACa 906/07) jednostka terenowa/oddział pozostaje częścią stowarzyszenia, nawet gdy posiada osobowość prawną. Posiadanie przez jednostkę terenową/oddział osobowości prawnej oznacza jedynie nabycie przez nią samodzielności w sferze stosunków cywilnoprawnych i praw majątkowych. Nie korzysta ona jednak z autonomii w zakresie działalności statutowej. Jednostki organizacyjne stowarzyszenia składają się na jednolitą i scentralizowaną organizację. W przypadku takich stowarzyszeń, poszczególne jednostki organizacyjne nie posiadają legitymacji procesowej do występowania w sprawach statutowych (wniosek w sprawie wyrażenia zgody na wykonywanie ratownictwa wodnego dotyczący realizacji zadań statutowych stowarzyszenia).

Działania polegające na „użyczeniu” zgody na wykonywanie ratownictwa wodnego, czy też na przyjmowaniu, przystępowaniu, zawieraniu porozumień o współpracy, tworzeniu konsorcjów, w sytuacji, kiedy jeden z podmiotów, będący stroną takiego porozumienia nie posiada wydanej na swoją rzecz zgody na wykonywanie ratownictwa wodnego, są niezgodne z przepisami ustawy. Niezgodne z przepisami prawa jest również „tworzenie” przez stowarzyszenia posiadające zgodę na wykonywanie ratownictwa wodnego jednostek terenowych z podmiotów, które w obrocie prawnym funkcjonują jako samodzielne podmioty, których byt w żaden sposób nie jest uzależniony od woli stowarzyszenia.

Powyższe praktyki są obchodzeniem przepisów ustawy w zakresie obowiązku uzyskania zgody na wykonywanie ratownictwa wodnego, a ich skutkiem jest to, że ratownictwo wodne wykonują podmioty, które nie dają gwarancji wykonywania ratownictwa wodnego, ponieważ nie byłyby w stanie samodzielnie uzyskać zgody na wykonywanie ratownictwa wodnego.

I. Organizowanie, kierowanie, koordynowanie i bezpośrednie prowadzenie działań ratowniczych w ramach ratownictwa wodnego

W celu niezwłocznego – po otrzymaniu zgłoszenia o wypadku lub zagrożeniu na obszarze wodnym – podejmowania działań ratowniczych wchodzących w zakres ratownictwa wodnego podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego ma obowiązek zapewnienia stanu gotowości do wykonywania ratownictwa wodnego. Zgodnie z ustawą, instrumentem służącym do zapewnienia stanu gotowości do wykonywania ratownictwa wodnego są stałe dyżury ratowników wodnych.

Utrzymywanie stałych dyżurów oznacza pełnienie obowiązków zawodowych lub społecznych przez ratowników wodnych w określonym czasie, według ustalonego trybu, bez przerwy, nie dopuszczając do okresów, w których dyżur nie zachodzi – czyli 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu, 12 miesięcy w roku, a więc całodobowo i całorocznie⁴.

---

⁴ Por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 1 czerwca 2016 r. sygn. akt. II GSK 148/15, LEX nr 2117101.

Utrzymywanie stałych dyżurów ratowników wodnych jest stałym obowiązkiem podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa wodnego.

Podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego jest obowiązany do utrzymywania stałych dyżurów ratowników wodnych, niezależnie od zapewniania stałej kontroli wyznaczonego obszaru wodnego przez ratowników wodnych, realizowanej przez podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego w ramach umów zawartych w trybie art. 21 ust. 3 ustawy z zarządzającym wyznaczonym obszarem wodnym na organizowanie, kierowanie i koordynowanie działań ratowniczych na danym wyznaczonym obszarze wodnym⁵.

Nieprawidłową jest sytuacja, w której w tym samym czasie ci sami ratownicy wodni pełnią stały dyżur i wykonują obowiązki ratownika wodnego na wyznaczonym obszarze wodnym, na którym podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego na podstawie umowy z zarządzającym danym wyznaczonym obszarem organizuje, kieruje i koordynuje działania ratownicze.

Stale dyżury mają być pełnione przez ratowników wodnych (tylko ratownik wodny może podejmować wykonywać działania ratownicze, które wchodzi w zakres ratownictwa wodnego, wykonywać pozostałe obowiązki, które ustawa nakłada na ratownika wodnego, określone w art. 16 ustawy, w tym zostać zatrudniona w charakterze ratownika wodnego na wyznaczonych obszarach wodnych).

W myśl art. 15a ustawy, ratownikiem wodnym jest osoba, która łącznie spełnia następujące warunki:

- 1) posiada wiedzę i umiejętności z zakresu ratownictwa wodnego i technik pływackich;
- 2) posiada co najmniej jedną z innych kwalifikacji przydatnych w ratownictwie wodnym, o którym mowa w art. 2 pkt 4, do prowadzenia działań ratowniczych wymienionych w art. 13 ustawy;
- 3) spełnia wymagania określone w ustawie o Państwowym Ratownictwie Medycznym dla lekarza systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, pielęgniarki systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, ratownika medycznego realizujących doskonalenie zawodowe lub ratownika;
- 4) jest zatrudniona lub pełni służbę w podmiocie uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego lub jest członkiem tego podmiotu.

Warunek „posiadania wiedzy i umiejętności z zakresu ratownictwa” spełnia osoba, która ukończyła szkolenie ratowników wodnych organizowane na zasadach określonych w przepisach rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym^{lub} uzyskała przed dniem wejścia w życie ustawy, tj. przed 1 stycznia 2012 r., uprawnienia ratownika na podstawie przepisów obowiązujących do tego dnia (art. 41 ustawy).

Przed dniem wejścia w życie ustawy specjalistyczne organizacje ratownicze⁶ oraz podmioty, które posiadały zgodę ministra właściwego do spraw wewnętrznych do wykonywania obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych, uprawnione były m.in. do „organizowania oraz prowadzenia szkolenia służby ratowniczej, oraz do nadawania stopni ratowniczych i określania uprawnień do prowadzenia działań ratowniczych, w zależności od posiadanych kwalifikacji”. Uprawnienie to wynikało z przepisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych, warunków ich wykonywania przez inne organizacje ratownicze oraz rodzaju i wysokości świadczeń przysługujących ratownikom górskim i wodnym

---

⁵ Tak Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie, w wyroku z dnia 20 stycznia 2016 r., sygn. akt VI SA/Wa 431/15.

⁶ Za specjalistyczną organizację ratowniczą uznane było m.in. Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe.

w związku z udziałem w akcji ratowniczej⁷, a wcześniej z przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 maja 1997 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych oraz wysokości świadczeń przysługujących ratownikom górskim i wodnym.⁸

Ustawodawca, w art. 41 ustawy ogólnie wskazał, iż chodzi o zachowanie uprawnień ratownika, bez wskazywania konkretnych stopni ratowniczych nadawanych przez WOPR i pozostałe podmioty uprawnione do wykonywania obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych i przypisanych tym stopniom ratowniczym uprawnień. Oznacza to, że swoje uprawnienia zachowały wszystkie osoby posiadające którykolwiek ze stopni ratowniczych nadawanych przez WOPR i pozostałe organizacje ratownicze. Osoby te niewątpliwie posiadają „wiedzę i umiejętności z zakresu ratownictwa wodnego” i - o ile spełniają pozostałe warunki dla ratownika wodnego - mogą zostać uznane za ratowników wodnych.

Na osoby, które zdobyły uprawnienia w zakresie ratownictwa wodnego na podstawie przepisów obowiązujących do dnia jej wejścia w życie, ustawa nie nakłada obowiązku uzupełniania, potwierdzania, czy też na nowo zdobywania wiedzy i umiejętności z zakresu ratownictwa wodnego (poprzez np. odbycie szkolenia ratowników wodnych na zasadach określonych w przepisach rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym).

Stosownie do art. 41 ust. 2 ustawy - po 1 stycznia 2012 r. - uprawnienia do wykonywania ratownictwa wodnego na podstawie dotychczasowych przepisów mogły jedynie uzyskać osoby, które przed tym dniem rozpoczęły szkolenia na dany stopień ratowniczy. Zaznaczenia wymaga, iż przywołany przepis uprawniał WOPR i pozostałe organizacje ratownicze posiadające zgodę na wykonywanie obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych jedynie do kontynuowania szkoleń (na dany stopień ratowniczy) rozpoczętych przed 1 stycznia 2012 r. Po tej dacie nowe szkolenia z zakresu ratownictwa wodnego mogły być organizowane i prowadzone w oparciu o przepisy ustawy i rozporządzenia wydanego na podstawie art. 15 ust. 4 ustawy, tj. przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym.

Dokumentem potwierdzającym odbycie szkolenia ratowników wodnych jest zaświadczenie, którego wzór stanowi załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym. Natomiast dokumentami potwierdzającymi posiadanie wiedzy i umiejętności z zakresu ratownictwa wodnego przez osoby, które na podstawie przepisów obowiązujących do dnia wejścia w życie ustawy uzyskały uprawnienia z zakresu ratownictwa wodnego - z uwagi na to, że obowiązujące wcześniej przepisy nie określały formalnych wzorów dokumentów w tym zakresie - mogą być: np. legitymacja członkowska z dokonany wpisem o posiadanym stopniu ratowniczym, akt nadania danego stopnia ratowniczego, itp.

Legitymowanie się posiadaniem co najmniej jednej kwalifikacji przydatnej w ratownictwie wodnym jest kolejnym warunkiem wymaganym od ratownika wodnego.

Kwalifikacje przydatne w ratownictwie wodnym oraz wykaz dokumentów potwierdzających posiadanie tych kwalifikacji określone są w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 września 2021 r. w sprawie kwalifikacji przydatnych w ratownictwie wodnym⁹.

---

⁷ Dz.U. Nr 193, poz. 1624.

⁸ Dz.U. Nr 47, poz. 303.

⁹ Dz. U. poz. 1761.

Zgodnie z ww. rozporządzeniem kwalifikacjami przydatnymi w ratownictwie wodnym są:

- 1) kwalifikacje uprawniające do kierowania statkami na wodach śródlądowych oraz kwalifikacje do uprawiania turystyki wodnej, określone w przepisach ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej¹⁰;
- 2) kwalifikacje w żegludze morskiej, określone w przepisach ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim¹¹;
- 3) kwalifikacje uprawniające do wykonywania zawodu nurka, określone w przepisach ustawy z dnia 17 października 2003 r. o wykonywaniu prac podwodnych¹², rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 7 sierpnia 2015 r. w sprawie kwalifikacji osób uprawnionych do wykonywania prac podwodnych, które uzyskały uprawnienia w jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych¹³ oraz rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 25 kwietnia 2019 r. w sprawie kwalifikacji wojskowych osób uprawnionych do wykonywania prac podwodnych, które uzyskały uprawnienia w jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej¹⁴;
- 4) kwalifikacje do pływania w celach sportowych, rekreacyjnych i badawczych;
- 5) kwalifikacje do obsługi urządzenia radiowego nadawczego lub nadawczo-odbiorczego, używanego w radiokomunikacji lotniczej, morskiej i żeglugi śródlądowej oraz w służbie radiokomunikacyjnej amatorskiej, określone w przepisach ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. - Prawo telekomunikacyjne¹⁵;
- 6) kwalifikacje operatora bezzałogowego statku powietrznego używanego w celach innych niż rekreacyjne lub sportowe, określone w przepisach ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze¹⁶;
- 7) kwalifikacje trenerskie lub instruktorskie w dziedzinie pływania, potwierdzone przez polski związek sportowy, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie¹⁷, lub potwierdzone dokumentem wydanym przez uczelnię w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce¹⁸;
- 8) kwalifikacje do kierowania pojazdem uprzywilejowanym, określone w przepisach ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami¹⁹.

Zgodnie z art. 15a ust. 2 ustawy lekarz systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, pielęgniarz systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, ratownik medyczny, którzy realizują doskonalenie zawodowe, spełniają wymagania określone w ust. 1 pkt 2 (tj. w zakresie posiadania dodatkowych kwalifikacji przydatnych w ratownictwie wodnym).

---

¹⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 1863.

¹¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 680, z późn.zm.

¹² Dz. U. z 2021 r. poz. 612.

¹³ Dz. U. poz. 1129.

¹⁴ Dz. U. poz. 954.

¹⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 576.

¹⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1970, z późn. zm.

¹⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 1133.

¹⁸ Dz. U. z 2021 r. poz. 478, z późn. zm.

¹⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 1212.

Kolejnym warunkiem, jaki musi spełniać ratownik wodny to warunek spełniania wymagań określonych w ustawie z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym dla lekarza systemu, pielęgniarki systemu, ratownika medycznego realizujących doskonalenie zawodowe lub ratownika.

Kwalifikacje wymagane od lekarza systemu, pielęgniarki systemu, ratownika medycznego oraz ratownika regulują przepisy ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, a mianowicie art. 3 pkt 3, art. 3 pkt 6, art. 10 i art. 13 ust. 1 i 1a.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym ratownikiem może być osoba: 1) posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych, 2) posiadająca ważne zaświadczenie o ukończeniu kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy i uzyskaniu tytułu ratownika, 3) której stan zdrowia pozwala na udzielanie kwalifikowanej pierwszej pomocy.

Ratownik posiadający kwalifikacje wymagane dla ratownika medycznego, lekarza systemu lub pielęgniarki systemu, realizujący doskonalenie zawodowe, posiada uprawnienia do udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy bez obowiązku ukończenia kursu.

Zasady przeprowadzania kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy i uzyskaniu tytułu ratownika określają przepisy ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym (art. 13 ust. 2 -7) oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy²⁰. Zgodnie z § 9 ust. 2 ww. rozporządzenia zaświadczenie o ukończeniu kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy ważne jest przez okres 3 lat od dnia jego wydania.

Za spełniającą wymagania, o których mowa w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, może być uznana osoba, która posiada zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy i uzyskaniu tytułu ratownika, zdobytego na zasadach określonych przez przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministra Obrony Narodowej z dnia 12 grudnia 2008 r. w sprawie szkoleń w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy²¹.

Podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego powinien posiadać dokumenty potwierdzające, że ratownicy wodni, którymi dysponuje spełniają wymagania określone w art. 15a ustawy oraz powinien czuwać nad prawidłowością i ważnością tych dokumentów i kwalifikacji.

Ustawa nie przewiduje zadań dla osób innych niż ratownik wodny (asystenta ratownika wodnego, stażysty ratownika wodnego). Dedykowanie do wykonywania ratownictwa wodnego osób, które nie spełniają ustawowych warunków dla ratownika wodnego jest naruszeniem przepisów ustawy i narażaniem na niebezpieczeństwo osób przebywających na obszarach wodnych.

Ustawa nie upoważnia żadnego podmiotu do stwierdzania, iż dana osoba spełnia wszystkie ustawowe warunki określone dla ratownika wodnego i wydawania na tę okoliczność jakichkolwiek dokumentów (zaświadczeń, certyfikatów, itp.).

Zapewnianie stanu gotowości do wykonywania ratownictwa wodnego, poprzez utrzymywanie stałych dyżurów ratowników wodnych oznacza faktyczną gotowość podmiotu uprawnionego do wykonywania ratownictwa wodnego i ratowników pełniących dyżur do podejmowania działań ratowniczych. Oznacza to, że ratownicy wodni, pełniący dyżur są w stanie w każdej chwili, niezwłocznie po otrzymaniu zgłoszenia o wypadku – przystąpić do działań ratowniczych; że nie wykonują oni w tym

---

²⁰ Dz. U. poz. 411.

²¹ Dz.U. Nr 229, poz. 1537, z późn. zm.

samym czasie (w czasie dyżuru) czynności, które kolidowałyby z możliwością pełnego wywiązania się z istotnych obowiązków ratowników wodnych w trakcie dyżuru (tj. np. przyjęciem zgłoszenia o wypadku lub zagrożeniu, dotarciem do miejsca wypadku z odpowiednim sprzętem ratunkowym).

„Gotowość do wykonywania ratownictwa wodnego oznacza bowiem m. in., że odpowiednio wykwalifikowany ratownik lub ratownicy w ramach dyżuru stale znajdują się w takim stanie psychicznym i fizycznym, który wskazuje na chęć i możliwość wykonywania należących do nich zadań i jednocześnie dysponują oni niezbędnym do wykonywania ratownictwa wodnego sprzętem specjalistycznym oraz środkami transportu i łączności. W konsekwencji umożliwia to faktyczne świadczenie ratownictwa wodnego w sposób ciągły (stały).”²²

Z tego też względu, pełnienie dyżuru przez ratownika wodnego w ramach zapewniania stanu gotowości do wykonywania ratownictwa wodnego, z równoczesnym wykonywaniem przez niego innych obowiązków na rzecz innego podmiotu (nie musi to być podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego), wynikających np. z umowy o pracę, powołania, mianowania czy zlecenia i niejako „przy okazji” - nie jest pełnieniem dyżuru w rozumieniu ustawy.

Zgodnie z ustawą, by skutecznie wykonywać ratownictwo wodne, podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego powinien dysponować ratownikami wodnymi w liczbie niezbędnej do zapewnienia stanu gotowości do wykonywania ratownictwa wodnego. Oznacza to, że musi to być liczba wystarczająca do tego, by podmiot ten swobodnie zapewniał stan gotowości do wykonywania ratownictwa wodnego, mając na względzie prawo osób zatrudnianych w charakterze ratowników wodnych do odpoczynku, sytuacji niedyspozycji chorobowej, czy innych zdarzeń losowych. Liczba ratowników wodnych powinna również być adekwatna do wielkości obszaru, na którym ma być wykonywane ratownictwo wodne, w szczególności powinna ona uwzględniać ilość wyznaczonych obszarów wodnych, na których podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego wykonuje ratownictwo wodne.

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy, podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego zobowiązany jest nie tylko do organizacji i udzielania pomocy osobom, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia na obszarze wodnym, ale również ciąży na nim obowiązek prowadzenia działalności profilaktycznej i edukacyjnej dotyczącej bezpieczeństwa na obszarach wodnych, czy też ujawniania zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych. W świetle powyższego, podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego powinien dysponować taką liczbą ratowników wodnych, dzięki której będzie w stanie realizować również obowiązki wynikające z ww. przepisu.

Stały dyżur pełniony może być w siedzibie podmiotu uprawnionego do wykonywania ratownictwa wodnego, w bazach ratowniczych, bezpośrednio na obszarach wodnych (np. patrole na wodzie). Dodatkowo dyżur pełniony może być w miejscu zamieszkania ratowników wodnych, o ile zagwarantowane zostanie niezwłoczne podejmowanie działań ratowniczych przez tych ratowników.

Posiadanie przez podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego siedziby jedynie w postaci adresu korespondencyjnego, w świetle przepisów ustawy, nie spełnia przesłanki, o której mowa w art. 12 ust. 2 pkt 3 ustawy. Spełnieniem tego warunku będzie posiadanie siedziby w postaci lokalu należącego do podmiotu uprawnionego do wykonywania ratownictwa wodnego lub lokalu

---

²² Tak Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 1 czerwca 2016 r. sygn. akt. II GSK 148/15.

wynajętego od innej osoby, gdzie dokonywane będą czynności prowadzenia spraw (zarządzania) w zakresie ratownictwa wodnego, gdzie koncentrują się czynności organu zarządzającego, odbywają się jego posiedzenia, przechowywana jest dokumentacja związana z wykonywaną działalnością.

W miejscu pełnienia stałego dyżuru podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego musi gwarantować odbiór zgłoszeń alarmowych oraz zapewniać łączność ze służbami ustawowo powołanymi do niesienia pomocy, jednostkami systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne.

Podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego powinien posiadać dokumentację potwierdzającą zapewnienie stanu gotowości do wykonywania ratownictwa wodnego i pełnienia stałych dyżurów ratowników wodnych.

Analogiczna dokumentacja powinna również być prowadzona w odniesieniu do wyznaczonych obszarów wodnych, na których na podstawie umów z zarządzającymi tymi obszarami zawartymi w trybie art. 21 ust. 3 ustawy, podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego wykonuje ratownictwo wodne.

Środki łączności, które powinien posiadać podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego dedykowane mają być wyłącznie do odbioru zgłoszeń alarmowych (każdy inny środek łączności nie gwarantuje odbioru zgłoszenia alarmowego z uwagi np. na prowadzoną rozmowę prywatną lub służbową).

Numer alarmowy, który przeznaczony jest do przyjmowania zgłoszeń powinien być upubliczniony, podany do ogólnej wiadomości publicznej, a także służbom ustawowo powołanym do niesienia pomocy (np. jednostkom państwowej straży pożarnej, jednostkom systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, centrum powiadamiania ratunkowego, centrum zarządzania kryzysowego) właściwym dla obszaru, na którym wykonywane jest ratownictwo wodne.

W świetle przepisów ustawy, sprzęt specjalistyczny niezbędny do wykonywania ratownictwa wodnego, a także środki transportu i łączności umożliwiają wykonywanie ratownictwa wodnego na obszarze wodnym, tj. zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy – wodach śródlądowych oraz wodach przybrzeżnych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne, a także kąpielisku, miejscu wykorzystywanym do kąpieli, pływalni oraz innych obiektach dysponujących nieckami basenowymi o łącznej powierzchni powyżej 100 m² i głębokości ponad 0,4 m w najgłębszym miejscu lub głębokości powyżej 1,2 m. Stąd też podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego powinien dysponować każdym rodzajem sprzętu specjalistycznego określonym w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27 lutego 2012 r. w sprawie wymagań dotyczących wyposażenia wyznaczonych obszarów wodnych w sprzęt ratunkowy i pomocniczy, urządzenia sygnalizacyjne i ostrzegawcze oraz sprzęt medyczny, leki i artykuły sanitarne²³.

Sprzęt specjalistyczny, środki łączności oraz transportu nie muszą stanowić przedmiotu własności podmiotu uprawnionego do wykonywania ratownictwa wodnego; podmiot może go także posiadać na podstawie innego tytułu prawnego, np. prawa dzierżawy, najmu, użyczenia, użytkowania, itp. Ważne jest, by podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego mógł go swobodnie i faktycznie używać do działań ratowniczych.

Sprzęt ratunkowy, środki transportu oraz łączności powinny być w sprawne, by możliwe było ich wykorzystanie do działań ratowniczych.

---

²³ Dz.U. poz. 261.

II. Prowadzenie działalności profilaktycznej i edukacyjnej dotyczącej bezpieczeństwa na obszarach wodnych

Stosownie do art. 14 ust. 1 pkt 2 ustawy, podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego prowadzą działalność profilaktyczną i edukacyjną dotyczącą bezpieczeństwa na obszarach wodnych.

Obowiązek prowadzenia działalności profilaktycznej i edukacyjnej dotyczącej bezpieczeństwa na obszarach wodnych jest niezależny od obowiązków wynikających z umów zawartych z zarządzającymi wyznaczonymi obszarami wodnymi. Wszystko to, co podmiot realizuje w trakcie stałej kontroli wyznaczonego obszaru wodnego na podstawie umowy z zarządzającym wyznaczonym obszarem wodnym, czyli - informowanie o zagrożeniach oraz regulaminach obowiązujących na pływalni czy kąpielisku, pouczanie na temat bezpieczeństwa w związku z korzystaniem z wyznaczonych obszarów wodnych, instruktaże w zakresie zachowanie w wodzie i niebezpieczeństwa w trakcie rekreacji na obszarze wodnym - realizowane w trakcie zabezpieczenia wyznaczonego obszaru wodnego, nie stanowi działalności profilaktycznej i edukacyjnej w rozumieniu ustawy, ponieważ mieści się w zakresie organizowania, kierowania i bezpośredniego prowadzenia działań ratowniczych, na które strony umowy zawarły stosowną umowę. Wymieniony powyżej szereg działań stanowi w takim przypadku o podstawowej działalności ratowniczej, której celem jest zapewnienie stałej kontroli na wyznaczonych obszarach wodnych.

Prowadzenie „pokazów ratownictwa wodnego” w sytuacji, kiedy przedmiotowym pokazom nie będzie towarzyszyło przekazywanie informacji o zasadach bezpiecznego zachowania się na obszarach wodnych nie będzie uznane za realizację obowiązku prowadzenia działalności profilaktycznej i edukacyjnej.

Z brzmienia art. 4 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy, w którym wskazuje się na „akcje edukacyjne wśród dzieci i młodzieży szkolnej” jednoznacznie wynika, iż chodzi o działalność nieodpłatną, prowadzoną wśród dzieci i młodzieży, nie zaś o zarobkową działalność gospodarczą. Dodatkowo zaznaczyć należy, iż wszelkie formy promocji aktywności ruchowej, jak np. nauka pływania, pośrednio przyczyniają się do wpływu na zachowanie bezpieczeństwa na obszarach wodnych poprzez zdobycie umiejętności pływania, lecz nie zaspokajają w pełni przesłanek ustawowych, którymi są działania profilaktyczne i edukacyjne ukierunkowane bezpośrednio na problematykę radzenia sobie w sytuacjach pośredniego i bezpośredniego zagrożenia, które mogą wystąpić na akwenach.

Prowadzenie działalności profilaktycznej i edukacyjnej powinno być udokumentowane przez podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego (np. konspekty spotkań, podziękowania od uczestników, itp.).

W ramach działalności profilaktycznej i edukacyjnej podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego zobowiązane są do współdziałania z zarządzającymi obszarami wodnymi oraz Policją i objęciem nadzorem miejsc niebezpiecznych, w tym miejsc zwyczajowo wykorzystywanych do kąpeli (tj. niebędących formalnie kąpieliskiem, ani miejscem wykorzystywanym do kąpeli), jak również do udziału w dokonywaniu przez zarządzających obszarami wodnymi analizy zagrożeń, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy.

Prowadzenie działalności profilaktycznej i edukacyjnej nie może odbywać się kosztem zapewnienia stanu gotowości do wykonywania ratownictwa wodnego.

III. Prowadzenie dokumentacji działań ratowniczych

Fakt prowadzenia działań ratowniczych w ramach ratownictwa wodnego powinien być utrwalony w dokumentacji działań ratowniczych.

Ustawa nie określa, jakie inne dokumenty, poza rejestrem działań ratowniczych składają się na dokumentację działań ratowniczych. Stąd też dopuszczalne jest, by podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego samodzielnie określił, jakiego rodzaju dokumenty będą składać się u niego na dokumentację działań ratowniczych, określił wzory tych dokumentów oraz zasady ich sporządzania/wypełniania (za wyjątkiem rejestru działań ratowniczych, w przypadku, którego ustawa określa, jakie dane powinien zawierać). W świetle art. 13 ustawy zasadnym jest, by w dokumentacji działań ratowniczych znalazły odzwierciedlenie następujące dane:

- 1) fakt przyjęcia zgłoszenia o wypadku lub zagrożeniu – w tym informacje dotyczące czasu przyjęcia zgłoszenia, od kogo pochodzi powiadomienie oraz działaniach podjętych po przyjęciu zgłoszenia;
- 2) fakt podejmowanych działań ratowniczych na miejscu wypadku lub zagrożenia – w tym dane dotyczące czasu dotarcia do miejsca wypadku lub zagrożenia, rodzaju podejmowanych działań, w razie konieczności udzielenia kwalifikowanej pierwszej pomocy wskazanie zakresu czynności wykonanych przez ratownika w ramach kwalifikowanej pierwszej pomocy (zakres czynności wykonywanych przez ratownika w ramach kwalifikowanej pierwszej pomocy określa art. 14 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym), zabezpieczeniu miejsca wypadku lub zagrożenia, ewakuacji osób z miejsca stanowiącego zagrożenie dla życia lub zdrowia; transporcie osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia, przekazanie jednostkom systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego, poszukiwaniu osób zaginionych na obszarze wodnym;
- 3) realizacja przez ratowników wodnych obowiązków, o których mowa w art. 16 ustawy.

Rejestr działań ratowniczych, zgodnie z art. 14 ust. 3 ustawy, obejmuje następujące dane:

- 1) imię i nazwisko osoby, której udzielono pomocy w ramach działań ratowniczych, datę i miejsce urodzenia oraz adres zamieszkania;
- 2) rodzaj doznanego urazu lub zachorowania osoby, o której mowa w pkt 1;
- 3) rodzaj udzielonej pomocy;
- 4) miejsce wypadku;
- 5) imiona i nazwiska ratowników wodnych udzielających pomocy;
- 6) datę prowadzenia działań ratowniczych;
- 7) czas i miejsce przekazania osoby, o której mowa w pkt 1, jednostkom systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne lub innym służbom.

Rejestr działań ratowniczych powinien stanowić jeden dokument (ustawodawca posługuje się liczbą pojedynczą), w którym odnotowywane powinny być wszystkie przypadki prowadzenia działań ratowniczych przez podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego.

Podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego powinien również prowadzić ewidencję wniosków o udostępnienie informacji z rejestru działań ratowniczych.

Z uwagi na to, że ustawa nie określa formy, w jakiej powinna być prowadzona dokumentacja działań ratowniczych, w tym rejestr, dopuszczalne jest, by była ona prowadzona w formie papierowej

lub elektronicznej. Bez względu na formę, dokumentacja działań ratowniczych powinna być prowadzona w sposób zapewniający jej kompletność (numerowane strony, zwarta forma, itp.); powinna być trwale oznaczona nazwą (pełną lub skróconą) podmiotu; zapisy w dokumentach i rejestrze powinny być dokonywane w sposób trwały, bez pozostawiania miejsc pozwalających na późniejsze dopiski lub zmiany; dokumentacja działań ratowniczych powinna być prowadzona chronologicznie, starannie (bez skreśleń, nadpisań, itp.). Jeśli dokonywane są poprawki, wówczas powinny być one opisane poprzez podanie daty i podpisu osoby dokonującej poprawki. Dokumentacja powinna być przechowywana starannie, w ustalonej kolejności; w przypadku prowadzenia dokumentacji przy użyciu komputera należy określić zasady ochrony danych, w tym w szczególności metody zabezpieczenia dostępu do danych i systemu ich przetwarzania, a także zapewnić trwałość zapisu informacji (np. wydruki, kopie bezpieczeństwa itp.), przez czas nie krótszy od wymaganego dla przechowywania tych informacji. Zasadnym jest również stosowanie środków technicznych i/lub organizacyjnych, zapewniających fizyczną ochronę dokumentacji działań ratowniczych np. przed utratą (kradzież), uszkodzeniem lub zniszczeniem.

IV. Ujawnianie zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych i przekazywanie informacji właściwej radzie gminy o ujawnionych zagrożeniach

Podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego obowiązek ujawniania zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych i przekazywania informacji o ujawnionych zagrożeniach właściwej radzie gminy, wynikający z art. 14 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy, powinien realizować na obszarze, na którym wykonuje ratownictwo wodne.

Obowiązek ten powinien być również realizowany w odniesieniu do wyznaczonych obszarów wodnych, ale głównie tych, na których na podstawie umowy z zarządzającym wyznaczonym obszarem wodnym dany podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego organizuje, kieruje i koordynuje działania ratownicze.

Ustawodawca nie przewidział żadnych uprawnień kontrolnych dla podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa wodnego, stąd też, jako niemające podstaw prawnych są działania tych podmiotów, polegające na dokonywaniu „kontroli”, „audytów”, „przeглядów” pod względem zapewnienia warunków bezpieczeństwa przez zarządzających wyznaczonymi obszarami wodnymi i sposobu realizacji przez zarządzających wyznaczonymi obszarami wodnymi obowiązków określanych ustawą. Dopuszczalne jest natomiast wydawanie – na zlecenie zarządzającego wyznaczonym obszarem wodnym – opinii w kwestii warunków bezpieczeństwa na danym wyznaczonym obszarze wodnym.

Realizacja ww. obowiązków powinna być udokumentowana, w szczególności fakt przekazania informacji o ujawnionych zagrożeniach w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych, właściwej radzie gminy (ewentualnie zarządzającego wyznaczonym obszarem wodnym).

V. Pozostałe obowiązki podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa wodnego

Zgodnie z art. 22 ust. 8 ustawy podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego zobowiązane są do przekazania ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych corocznie, w terminie ustawowym do dnia 31 grudnia, informacji na temat otrzymanych dotacji, według następujących kryteriów:

- 1) podmiot, który udzielił dotacji,
- 2) wielkość otrzymanej dotacji,
- 3) cel, na który dotacja została udzielona.

Jednocześnie na podstawie art. 23 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy minister właściwy do spraw wewnętrznych zobowiązuje podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego do przedkładania corocznie pisemnych wyjaśnień, dotyczących działalności związanej z wykonywaniem ratownictwa wodnego w danym roku sprawozdawczym, tj. od 1 stycznia do 31 grudnia.

Przedmiotowe wyjaśnienia powinny zawierać:

1. aktualną siedzibę i jej adres, dane kontaktowe (telefon, e-mail), bazy ratownicze całoroczne i sezonowe;
2. aktualną liczbę ratowników wodnych, spełniających wszystkie wymagania, o których mowa w art. 15a ustawy o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych – wraz ze wskazaniem liczby pracowników i wolontariuszy;
3. aktualny wykaz sprzętu specjalistycznego, środków transportu i łączności, niezbędnego do wykonywania ratownictwa wodnego;
4. informację na temat sposobu realizacji stałych (całorocznych i całodobowych) dyżurów ratowników wodnych w roku sprawozdawczym (liczba ratowników wodnych pełniących dyżur w systemie dobowym, miejsce wykonywania dyżuru, sposób koordynacji, środki i system łączności, zakres współpracy ze służbami ustawowo powołanymi do niesienia pomocy w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego oraz systemem Państwowe Ratownictwo Medyczne);
5. aktualny obszar, na którym wykonywane jest ratownictwo wodne (wykaz obszarów wodnych, na których wykonywane jest ratownictwo wodne w ramach utrzymywanych dyżurów stałych oraz wykaz kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli wraz z podaniem długości ich linii brzegowych oraz wykaz pływalni i innych obiektów dysponujących nieckami basenowymi wraz z określeniem długości niecek basenowych);
6. źródła finansowania działalności ratowniczej w roku sprawozdawczym;
7. informację o szkoleniach zrealizowanych w roku sprawozdawczym:
  - a) zakres zrealizowanych szkoleń (szkolenia ratowników wodnych, szkolenia instruktorów, szkolenia psów ratowniczych wraz z ratownikami),
  - b) liczba osób, które rozpoczęły szkolenia w roku sprawozdawczym,
  - c) liczba osób, które uzyskały zaświadczenie o ukończeniu szkolenia ratowników wodnych lub instruktorów w roku sprawozdawczym;
8. informację odnośnie liczebności kadry szkoleniowej z wyróżnieniem liczby ratowników wodnych i instruktorów;
9. aktualny wykaz sprzętu szkoleniowego i wskazanie bazy dydaktycznej niezbędnej do szkolenia i egzaminowania;
10. informację dotyczącą działań ratowniczych w roku sprawozdawczym, w tym:
  - a) liczbę i rodzaj podejmowanych działań ratowniczych,
  - b) liczbę osób, którym udzielono pomocy,
  - c) liczbę zgonów,
  - d) informację o dodatkowych akcjach (np. przy reagowaniu i usuwaniu skutków klęsk żywiołowych, o ile takie wystąpiły);
11. informację o działalności profilaktycznej i edukacyjnej dotyczącej bezpieczeństwa na obszarach wodnych zrealizowana w roku sprawozdawczym;
12. informację o ujawnionych zagrożeniach w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych w roku sprawozdawczym oraz współpracy z właściwymi radami gmin

w zakresie przekazywania informacji o zagrożeniach dotyczących bezpieczeństwa na obszarach wodnych.

Udzielenie powyższych informacji związane jest również z przepisami ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej²⁴ oraz ustanowionego – w drodze rozporządzenia - co roku przez Radę Ministrów programu badań statystycznych statystyki publicznej.

---

²⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 955.